

Η αναζήτηση της ταυτότητας κερδίζει έναν κόσμο

Δύσκολος ο περί ζωγραφικής λόγος, ιδιαίτερα για απαιδευτους θεατές όπως ο γράφων. Η ώθηση που δίνουν οι καλύτερες των προθέσεων δεν αρκεί για να υπερπηδηθεί το εμπόδιο μίας και μόνης: της πρόθεσης «περί». Έτσι ο γράφων, τελών εν γνώσει του ότι ο περί ζωγραφικής λόγος ουδέποτε θα μετουσιωθεί σε λόγο της ζωγραφικής, αρκεί να παραθέσει μερικές αυθαίρετες σκέψεις που γέννησε η επανειλημμένη ενατένιση των έργων αυτής της έκθεσης, αναζητώντας έρεισμα μαζί και καταφύγιο στο νεφελώδες στερέωμα της φιλίας και στα ειπωμένα λόγια που τη διανθίζουν.

- Το τρίπτυχο του κίτρινου κύκλου μαζί με τα τρία σύνθετα πορτρέτα (ενός άντρα, μιας γυναίκας, ενός ζευγαριού) διακωλύουν το φαύλο κύκλο της αναζήτησης. Η αρχή του κύκλου —αν υποθεθεί ότι υπάρχει— πρέπει να αναζητηθεί πριν από αυτό το έργο, πριν από αυτόν το ζωγράφο, πριν από την εποχή που ζούμε.

Οι φευγαλέες «στάσεις» μιας ταυτότητας: Τα πάντα αυτοαναιρούνται πριν καν οριστούν. Οι στάσεις δεν είναι σταθμοί μιας πορείας, οι εκδοχές δεν πατούν σε στέρεο έδαφος, το βλέμμα του άλλου —ακόμη κι όταν αυτός είναι παρών μέσα από την ίδια συνθήκη— δεν ανακοινώνει. Η μόνη ψευδαίσθηση ταυτότητας κερδίζεται μέσω μιας άρνησης: ορίζοντας κάθε φορά τι δεν είναι ο φευγάτος ήδη για αλλού εαυτός.

- Μια άλλη πτυχή ταυτότητας ξεδιπλώνεται μέσα από τη διαπόμευση του σώματος. Η γύμνια καταλήγει στη μέθη. Μέθη του ακραγίγματος κάποιων ορίων, μέθη της ατέρμοινης αναζήτησης του Άλλου/Εαυτού, μέθη της πανταχού παρουσίας ήττας; Πάντως όχι μέθη της γύμνιας. Το αλκοόλ είναι έργο οριακό προς αυτή την κατεύθυνση. Εδώ η μέθη της ακραίας διαπόμευσης του σώματος δύσκολα θάβεται κάτω από το λήθαργο του πεπτωκός αγγέλου και τα τραύματα του παρελθόντος είναι πράγματι ανώφελα ταλέντα.

- Το οντολογικό ερώτημα του αυγού δεν υπαγορεύει καμιά απάντηση, ούτε καν την επιζητά. Ισορροπώντας εύστοχα ανάμεσα στο μαύρο και το άσπρο, το αρσενικό το θηλυκό και την υπερχείμνη υπέρβασή τους (ο θάνατος ως σήμερα ως αύριον και ως χθες;) —μοναδικό σημείο ένωσης των δύο πλευρών του δίφυλου όντος—, κερδίζει ένα σημείο άχρονης ακινησίας που δεν είναι παρά η άλλη όψη του αιωνίως εφήμερου. Κερδίζει επίσης μία ακόμη διάσταση της αναζήτησης και μία θέση στο κέντρο του κύκλου —αφού τόσο μας έχει επηρεάσει η γεωμετρική λογική.

• Η πτώση πάλι βρίσκεται έξω από την περιφέρεια του κύκλου. Ανάμεσα στον οριζόντιο και τον κάθετο πόλο της εγκλωβίζονται όλα τα παραπάνω ερωτήματα. Η έλξη είναι αμφίπλευρη. Το σπασμένο χέρι κρατάει ακόμη το μίτο που οδηγεί θεατή και δημιουργό διαμέσου των έργων. Προς τα πού; Έχει άραγε νόημα να ζητηθεί μια απάντηση;

Διαπόμπευση, αναζήτηση, ταυτότητα και Άλλος είναι πλέον πολύχρωμες κορδέλες σε μυθικό γαϊτανάκι. Εδώ το εγχείρημα κερδήθηκε χωρίς καν να έχει επιχειρηθεί. Το πριν και το μετά αιχμαλωτίζονται σ' ένα μπλε βαθύ (σχεδόν μαύρο) βλέμμα. Και μετά περισσότερο: το βλέμμα αναμετριέται με το ξανακερδισμένο βίωμα πατώντας όμως πια στην αντίπερα όχθη. Ο τίτλος του έργου θα μπορούσε κάλλιστα να στοχεύει και στην ανά-σταση.

• Η στενωπός διευρύνεται, η ατομικότητα διαχέεται στη συλλογική μνήμη των επαγγελματιών. Τα πράγματα αντιφέγγουν σε κάθε πρόσωπο όπου αφήνει ανάγλυφα τα χνάρια της η οικείωση του ανέκαθεν ξένου, του έξω κόσμου. Το απελευθερωμένο από υπαρξιακό άγχος «απρόσωπο» αναδεικνύεται μέσα από την καθολικότητα μιας *état d' âme* περνώντας από τη δέσμευση των πεπερασμένων ορίων του προσωπικού στην ανάλαφρη σοβαρότητα μιας κυματίζουσας ανθρώπινης όψης σμιλεμένης από πολύχρονες ενασχολήσεις. Κι εδώ αναδύεται μία άλλη εκδοχή ταυτότητας —η πλέον χειροπιαστή ίσως— συνδέοντας ταυτόχρονα μέσω της αντίστιξης τις δύο μεγάλες ενότητες της έκθεσης.

Η πολυεπίπεδη αναστροφή «ο-ζωγράφος-βλέποντας-τον-εαυτό-του-να-τον-κοιτάζει-με-βλέμμα-μεθυσμένου-χαλκουργού-ή-συκοφάντη-μέσα-από-τον-πίνακα/καθρέφτη» μπορεί να μη χαρίζει στο δημιουργό την ασφάλεια μιας θέσης, ενός «πα στα», ξεδιπλώνει όμως απλόχερα μπροστά στα μάτια του θεατή μια καιρία πτυχή της σύγχρονης ανθρώπινης περιπέτειας. Η μάταιη αναζήτηση ταυτότητας εκ μέρους του ενός κερδίζει έναν κόσμο για όλους τους άλλους.

Θωμάς Σκάσης